

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TARSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Felelős szerkesztő: Soóthy Gyula.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek az egyházmegyei pénztár (Gyulafehérvár vár) címére, reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden csütörtökön.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	—	—	—	—	—	—	—	8 Kor.
Félévre	—	—	—	—	—	—	—	4 "
Negyedévre	—	—	—	—	—	—	—	2 "

— Hirdetések díjszabás szerint. —

Szilánkok.

Tisza Pista újradiója — a vallási béke megrontója — Magyarországon. A tavaszi szántás befejeztével ez a Cincinnatus junior elmozdult az eke szarvától és körülnézett a politikai fórumon. De a skartba tett „geszti remete“ hamar belátta, hogy ott „még nem jött el az ő ideje“; tehát egy még kényesebb téren, a valláspolitikai fórumon óhajtott dirigálni — ha már kimozdult az ő falusi kúriájából. És a túladunai részen, Komáromban kihasználta Antal Gábor ev. ref. pásztor és tanár 40 éves jubileumát a vendégszereplésre.

*

És ott beszélt oly hangon, mint valami elfogult és elvakult, türelmetlen falusi prédikátor; szinte azt hinné az újságolvasó, — hogy ez a ref. főgondnok soha sem tanult történelmet, csak a kálomista kollégiumok oldaljegyzeteiből — és soha sem gondolkozott a saját eszé-

vel, hanem csak a gyűlölet ráfogásaival telített prédikátorok makacs koponyájával. Harcra hívta fel a jubiláns ref. gyülekezetet, harcra a katolikus püspökök és papok ellen a „Ne temere“ ügyében. Nincsen meglegedve most sem az elintézés módjával és félti az ekleziát és a vehemens beszéd mindent csürni-csavarni akaró szavaival beleavatkozik az egyetemes egyház belügyeibe. Nekünk, — katolikusoknak akar parancsolni, mint valami ev. ref. pápa, mit és hogyan tegyünk a házasság szentségének kiszolgáltatásánál. — Hát hátrább az agarakkal. Már minekünk nem ő dirigál, az új gróf. Nekünk vallásszabadságunk van és felvilágosodott hívőink vannak. A mi portánkon csakis mi parancsolunk önmagunknak és kár a még meglevő békét türelmetlenül felzavarni ok nélkül. Mit szólna T. P., ha mi avatkoznánk az ügyükbe?

*

A szabadság és felvilágosodottság megvédelmezésére is fel-

hívja ugyancsak a jubilálókat Tisza gróf. Azt mondta, üdvözölve a jubilánst, hogy a református ekléziával egybe van forrva a szabadság és a felvilágosodottság és hogy ezt újra veszélyeztetik a „lelki sötétség harcosai“, akik lelki láncokkal veszélyeztetik a magyar nemzet lelki épségét és lelki biztonságát. — Hát ez frázisnak elég szép frázis, — de igazságnak egy csöppet sem igazság. Még nem is venné magára egy katolikus sem e szójátékot, ha a Tisza kitartott lapjában egy időben e beszéddel firkonc bérenc tolla rögtön kommentárt nem fűzne az egészhez vezérencikk alakjában. Mi mindent el nem mond ez a kommentár, — amelyet java-részt maga a szónok fűzhetett írásba!

*

„A haladás szellemének tribunálja elé“ idézi a lelki sötétség harcosait, mivel a klerikalizmus ijesztő térfoglalása megdöbentette és hangos panaszra készítette Tisza Istvánt. — Értjük már a többit. —

TÁRCA.

A Főpásztor útja. (Gyergyó-Ditró.)

Szárhegyről június hó 7-én d. u. 4 órakor érkezett kegyelmes főpásztorunk Ditró község határához, hol fényes székely bandérium fogadta, élén a főbíróval. Kegyelmes Urunk! — mondá a főbíró — szegények vagyunk e község lakósaí, de gazdagok Kegyelmességed iránti szeretetben, gyöngék vagyunk, de erősek vallásunkhoz való ragaszkodásban. Szegénységünk nyihíteni fogja Kegyelmességed jelenléte, gyöngeségünk izmosítani fogja a Szentlélek, apostoli kezei által. Isten hozta! Főpásztorunk röviden megköszönve a fogadást, diadalútját hosszú kocsi-sörtől és a hagyományos székely lovasságtól kísérve tovább folytatta a diszkapuig. Itt meglepő szép rendben voltak felállítva a róm. kath. elemi iskolák és az áll. polg. fiúiskola növendékei. Ezek sorfala mögött három-négyezer hívő volt. A rendet a helyi tüzoltók díszszázada

tartotta fenn. A diszkapunál Dr. Mezey Géza főgondnok fogadta: Kegyelmes Főpásztorunk! Eljött hozzánk, lelki gyermekeihez — szólt a többek között, — hogy gyógyítsa a lelkeket, vigasztalja a nyomorultakat, hogy felépitendő Isten házának alapkövét megáldja. Főpásztorunk válaszol kifejté, hogy nem csupán az Isten házának eléltelen és érzéketlen templomát jött megszentelni, de a Szentlélek élő templomait is.

A templom ajtóban Takó János főesperes-plébános fogadta, azután a hívek sokasága élén főpásztorunkkal bevonult a templomba. Itt a főpásztor beszélt a hívekhez. Alig maradt szem szárazon. Az öröm és a bűnbánat könyei voltak ezek. Szent beszéd után a halottakéért végeztetett ima. Majd megkezdődött a gyóntatás, mely három napon át hajnali óráktól esti félkilencig tartott, körülbelül e napok alatt négyezeren gyóntak és aldoztak. Kegyes főpásztorunk is fáradhatatlan volt a gyóntatásban. Ditróban kitünt, mit püspök atyánk is kifejezett, sok az aratni való, de kevés az arató. Másnap kedden az új központi róm. kath. iskola hatalmas és szép udvarán díszes oltárt állítottak fel, hol

kegyelmes Atyánk misézett. Mise végeztével a helybeli plébános beszélt. Majd megkezdődött ugyancsak az iskola udvarán a bérmlás. Első nap ezerötszázán bérmlkoztak. Midőn Kegyelmes Urunk a bérmlást befejezte, egy az udvaron levő asztalra lépett fel és újra szólott az apostolok szívével és az apostolok nyelvén. Délután részt vett a polgári fiúiskola koronázási ünnepélyén. Itt Vértés Lajos igazgató fogadta, ez iskola az egyház szárnyai alatt született és növekedett, ez intézet, — mondotta — bár most állami, de azért a régi szellem vezérességgé most is ez intézetnek. Az ünnepélyen a növendékek nagyon szépen szavaltak és énekeltek, a végén pedig kegyes Főpásztorunk intézett a haza, a király és meghalt és élő nagyjaink iránt való szeretetről beszédet a gyermekekhez. Ráadásul meglepte őket nagy doboz cukorral. Ezután a nyomorék betegeket látogatta meg, részesítven őket a Szentlélek kegyelmeiben.

Az estéli vespéryen, melyet szintén püspök Atyánk végzett, Török Ferenc plébános, képviselő, beszélt igen szépen. Szerdán

OBERBAUER A. UTODA

BUDAPEST, IV. VÁCI-UTCA 17.

„A legjobb hírnévnek örvendő és legújabb egyházi szerek, ruhák, zaszlók stb. gyára.“
 Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Hát az a baj, hogy végre a katolikusok is jogaikat érvényesítik — a politikai téren is.

„A klerikalizmus politikai befolyása akárhányszor érezte a koalíció uralma alatt domináló súlyát“ — írja a bösz kommentár. Hát úgy is kell. Ma a szavazat többsége döntő minden téren, hát talán mi volnánk a domináló többség vagy mi. — csak nem leszünk oly együgyűek, hogy a kisebbség nekünk parancsoljon — és azért semmis az a vád, mely azt mondja: „a felekezeti türelmetlenség s a lelki kényszer eszközeivel akarják visszahódítani veszni indult hatalmuk pozícióját.“ Igen, fölbredtünk mi is katolikusok és a minket illető hatalomról nem is fogunk soha lemondani többé. Mert csak annyit és ott gyakorlunk belőle, amennyit a törvény a haza minden lakójának biztosít. És azért mesebeszéd az „előnyomulásról.“ „a kioltott faklyáról“, „a sötét felhőről“ és „fenyegető viharokról“ vett frázis, — ami már annyiszor el lett csépelve, hogy nincsen abban, amint nem is volt sohasem — az igazságnak egy szemernyi magva sem. Lelki sötétségben sínylenek azok, akik be nem látják még most sem, annyi évszázad után, hogy a valódi felvilágosodás és az igazi szabadság egyedüli mentő vára a kath. egyház.

*

A tevehús-pástétom jött igen nagy divatba a párisiak asztalán; élelmes mészárosok és tevehentesek az élelmiszer-üzletek kirakataiba virágokkal és szalagokkal feldíszített tevéket állítottak be,

Hodos filiba ment főpásztorunk, hol a határon Simon Elek várhegyi jegyző fogadta, a kápolna előtt pedig a magyar és oláh hívek élén a gör. kath. pap, a ki gyönyörű hazafias és vallásos beszédet mondott. Hodoson, az anyaszentegyháztól tizenhárom kilométerre, bekelve az oláhok közé, mintegy kétszáz magyar róm. kath. hívó él. Ezek az örömtől repesve várták díszes kápolnájukba a főpásztort. Kétszázötvenen bér-málkoztak. Bermalás után viláreggeli volt a helybeli róm. kath. tanítónál, mely után vizs-zatért a kegyelmes úr egész kíséretével Ditróba. Délután három óraker az építendő hatalmas nagy templom alapkövét tette le és áldotta meg kegyes urunk.

A hívek zászlók alatt, ajtatos énekeket zengve, főpásztorunk által vezetve, vonultak ki az új templomterre. Itt Klodah István műépítész által vezetve az alapköhöz mentek. Gyönyörű látványt nyújtott az óriási néptömeg. Egy óráig tartó megható szertartások között letétét-vén a kö, felolvastatván az alapító oklevél, főpásztorunk beszédet tartott, hogy az Úr ezen imádságháza imával épüljen fel minden baleset nélkül. A processio visszavonult a templomba, hol Jézus szentséges Szívéről litánia volt. Szent

ami még a mívelt és finom párisiaknak is nagy attrakció volt és a divatos csemege . . . fogyott. De csak egy ideig, — mert aki egyszer megízlelte a vén, öreg tevék szíjjas húsát, — nem kért többet a „sivatag hajójának“ sárga pástétomából. De azért a vén tevék hasznosítva lettek. Ilyen extrafain pástétommal kedveskedett újabb időben a magyar politikai hentesvilág is. Nyakra-főre megjelentek a politikai kirakatok vezérlő cikkeiben a szebb-nél-szebben feldíszített és felcícomázott tevelvelek. Valóságos édes csemegék a finyas és romlott gyomrú vívőröknek — és a fogyasztás ideig-óráig ment is valahogy. De ime, egyszerre csak bekövetkezett a fordulat is. — A feldíszített tevelvelek monstrumoknak bizonyultak, — melyeket nem lehet megemészteni és nem hasznosíthatók. Aki egyszer belejök kóstolt, annak a foga vagy betörött, vagy az inyhusa a rágásba beléfájdult. A „csemege“ nem az volt, aminek látszott. Mi természetesebb tehát, hogy az üzlet pangásnak indult, — végre megbukott és most nehez lesz újra forgalomba hozni az exotikus különlegességeket. — A párisi hentesek azonban az üzlet végén a markukba nevettek a tevehús-pástétom fogyasztóinak balekségén. — Hát mináunk nevetnek-e az ő kompanyonjaik? Aligha.

Vigilate consules!

„Nepoktatási mizeriák“ címen a „Székely tanügy“ lapocska „Figyelő“ tollából egy vezércikket közöl, mely lapot pár évvel ezelőtt az alessik-kászoni tanítói főkkör elnöke nagy agitációval terjesztette közöttünk, mely lapocska

beszédet pedig Eröss József főgimnáziumi hittanár tartott.

Urnapiján a szentséges körmenet Kegey-mes főpásztorunk végezte a hívek ezreinek nagy sokasága kíséretében.

Ennek végén az ünnepi szent misét az iskola udvarán Takó János főesperes végezte, mely után mintegy ötszázan bér-málkoztak. Püspök urunk újra fellépett az említett asztalra, köszönetet mondott a hívek meglepő buzgóságáért, hálát a helybeli plébánosnak és két segédlelkészének, kikről eddig is tudta, de már most meg is győződött, hogy alapos és terhes igát huznak. Majd kiosztotta a pápai áldást és az ajtatos sereg visszavonult a templomba, hol „Te Deum“ tartatott.

Délután Kegey-mes Főpásztorunk átvonult kíséretével Remetére. A község aprai és nagyjai könyves szemekkel kísérték el az apostoloknak méltó utódját.

Áldott legyen mindenkor, ki az Úr nevében jött hozzánk, áldott legyen, ki az Úr nevében távozott. Elment, de hátra hagyta azt a békét a szívekben, melyet a világ nem adhat.

most némi előzmények leírása után a következő főmóddal támadja meg katolikus iskoláinkat: „Elmultak azok az idők, a midőn a felekezeti rá volt utalva a tanítás ügyvezetésére. A mai társadalmi viszonyok annyira rendezettek, hogy az iskolát nyugodtan el lehet választani az egyház mostoha gyámkodása alól, tekintet nélkül arra, hogy nemzetiségü-e vagy nem és át lehet helyezni a társadalom szerető gondoskodásának karjaiba. Elkopott theoria az, miszerint az egyházak a természetes iskolafentartók. Nem ezek a természetes iskola fenntartók, hanem a politikai község és az állam! Hejjet multa az a kor, midőn az embert egy vallás kebeleben úgy nevelték, hogy a másikat tanulta gyűlölni. Most azt az időt érjük, midőn a bibliai szent igét, a szeretet magasztalását, a testvériség és a lelkiismereti szabadság eszméjét illenék megvalósítani.

Mi értelme van tehát a felekezeti nevelésnek? Csak egy volt, a nemzetiségiesítés szolgálására, de úgy látszik, ez nem fizeti ki magát. Előhozakodnak a valláserkölcsei neveléssel. Az állami iskolák is nyujtanak valláserkölcsei nevelést, legalább is olyant, mint a felekezeti, emellett a rendszeres oktatás és a nemzeti eszme feltétlen hirdetése és ápolása tekintetében okvetetlenül azok felett állanak.

Hát t. „Figyelő“ úr, ön nagyon figyelmen kívül hagyta, hogy az egyházon és buzgó tanítóin ilyen rugást merészkedik alkalmazni. Ön figyelmen kívül hagyta, hogy nagyon szűk látkörű ismeretei vannak az egyház iskoláinak, tanítóinak szakképzettségéről s iskoláink modern épületeiről és megfelelő berendezéséről, melyeket ön szeretne a moloch szájába dobni. Figyelmen kívül hagyta az egyház gondos nevelői tisztéből származó gondviselést, hazafias nevelést, mely nem az állami iskolák beállítási idejével kezdődött, folytatódott és cselekszik tovább, hanem legtöbb Mesterének szellemében születése idejétől cselekszik, tanít, nevel, úgy mint senki más kivüle, ha mindjárt Mohamed köpenyét örökölte volna is.

„Figyelő“ úr pennája intenciójából kilóg az egyház és felekezeti tanítóságunk iránti gyűlöletének trójai faló lába, mely sehoggy sem egyeztethető össze a bibliai szentige, szeretet és testvériség eszméje hirdetésének szellemével, mikor úgy az egyik gondviselő örködését, mint a másik lekicsinylő buzgó működését nyomdafesték alá bocsátotta.

„Nyugodtan el lehet választani az iskolát az egyház mostoha gyámkodása alól!“ Tudja-e Figyelő úr? hogy szent István nem az „állami“, hanem az esztergomi iskolában tanulta meg a gondos és tudós szerzetesektől a grammatikát?

A templom mellett rögtön iskola épült szent István idejétől kezdve, hogy a tudomány és műveltség terjesztése által a népet a tudatlanságtól felszabadítva, nyílt utat készítsen a vallás számára szivőkben. Törvényhozáunk — Szent István korától, hol a nevelés és oktatásról intézkedik — az egyházi oktatást és nevelést tartja szem előtt és egyedül ezt szabályozza. Iskolákat nem az állam, hanem az egyház emelt, mely a népek valláserkölcsei és szellemi nevelését teljesen kezébe vette.

Sz. István, Sz. Imre, IV. Béla, Nagy Lajos, Hunyadi János, Mátyás stb. stb. dicső királyaink, fejedelmek, hódító vezérek nem az állami iskolákban nyerték oktatásukat, nevelésüket,

ELSŐ SZENT ÁLDOZÁSI EMLÉKÉPEK, valamint mindennemű szent képecskék

legnagyobb választékban, különféle alakban és a legszebb kivételben, magyar, német vagy tot szöveggel a legjutányosabb árban kaphatok Buzáirovits Gusztáv könyvkereskedésében Esztergomban. — Mutatvány-képek és árjegyzékek ingyen és bérmentve. —

honszerelmüket, hanem a lekicsinyelt egyház körében eldobni szándékolt iskoláinkban; melyektől Figyelő úr most mindent el szeretne venni s dicső tradícióit letagadva, az állam mellejébe óhajtaná terelni, azoknak nagy tetteit, ezer éves hazánk fenntartásának egyedüli oszlopát.

Melyik az a kor, t. „Figyelő” úr, melyben az egyház a másikat gyűlölni tanítja?! Vegye elő a történelmet s elfogulatlan kritikával vizsgálja meg annak eseményeit . . . és látni fogja, valjón a kath. egyház tanítása lázította-e fel a népet a királyok, császárok, kolostorok és urak ellen, hogy rakoncátlan csoportokban barangolják át az országot, hogy várakat, kolostorokat, templomokat feldúljanak, megégessenek s százezereket a legiszonyabb kegyetlenséggel legyilkoljanak? Vagy pedig Luther Márton?!

Németországot mi tette a legborzasztóbb gyilkolás színterévé a harminc éves háború által? Schweicban Zwingli miért vívott véres háborút saját hazája ellen? Franciaországban nem-e a kálmínisták és hugenották rombolták le 20.000 kath. templomot. A hitehagyott VIII. Henrik alatt miért folyt patakokként a kath. nép ezreinek vére?

Nem is szövelek Magyar- és Erdélyországról, hogy mi történt a szomorú mohácsi vész után a protestantizmus behurcolásával; ama gyászos és szomorú kor eseményeit az elfogulatlan krónikás történetírók fájdalmas hangon megőrizték számunkra; csak azt kérдем „Figyelő” úrtól, hogy a mai társadalmat felforgató anarchisták, szociáldemokraták vért és vagyont ordítóak ajkukra talán a kath. egyház vagy iskoláink adják-e a felbujtó tanácsot?! Az osztályharcot, a kegyetlen és átkos sztrájkokat, az ország békéjét felduló gonosz lapok káromkodó cikkeit, az uralkodók élete elleni merényleteket a lekicsinyelt egyház rendezi-e? írja-e? tanítja-e?

Ezekre feleljen „Figyelő” úr! s azután vágja szemünkbe, hogy mi a másikat gyűlölni tanítjuk.

Az állami vallásérkölcsei tanításról jobb hallgatni, mint „Figyelő” úrral e kérdésnél szóba is állani, mert saját maga adja meg a választ ezen szavaiban: „mi értelme van a felekezeties nevelésnek”; azonban kath. tanítóink tudása, tanítása eredményének lekicsinyését el nem hallgathatom, mert tanítókepző intézeteink állanak oly magaslaton, mint az államiak, s az azokból kijövő tanítóink munkálkodásának eredménye egy cseppet sem áll a józan iudicium mérlegserpenyőjében alább, mint a feldicsért állami vagy fizetések uraknál, dacára annak, hogy ők még a tanítás mellett egyházi funkciót is végeznek, nemesak, hanem idáig az anyagi gondokkal is meg kellett küzdeniök.

Mi a hazafiasságot nem a szájunkban, hanem szívünkben hordozzuk; mi tudásunkat nem a nagyképek ködében, hanem gyümölcsöző eredményeiben mutatjuk be a világ előtt.

„Figyelő” úr nagyképe cikkében még így is ír: „Legnagyobb baj, hogy a felekezeti iskolában minden lelkes született „hivatalos főnökje” a tanítónak, s a legtöbb helyütt nem a békés együttműködés, hanem az ellenkezés, a visszavonásra és a tanító kisebbitésére törekednek”. Erre a feleletet könnyen megkapja Figyelő úr! mert akár állami, akár hittanulási iskola legyen az, ott lenni kell egy főnöknek, aki az ügyeket vezesse s én azt hiszem, hogy egy érettségit tett, teológiát végzett s hosszas tapasztalattal bíró lelkes, plébános hivottabb főnöke az iskolának, mint egy falusi bíró, kereszmáros, szatócs, vagy a szegény nép zsrján meggazdagodott úgynevezett domi doctus, akik

még azt sem tudják, minő fán terem a pedagógia.

Megengedem, nchol fordulhat elő némi nézeteltérés, vagy más okok miatt összekülönbözés, de ott is, ha alaposan megvizsgáljuk a dolgot, inkább a t. tanító úr terhére rovatnék fel a baj közvetlen okának okozója, mint a főnöknek. Vagy azt hiszi „Figyelő” úr, hogy az a falusi t. gondnoksági elnök úr, ha ön neki terdet, fejet nem hajt, szeszélyei szerint nem cselekszik, nem fog önben hibát találni? s nem fogja tanfelügyelőtől miniszterig meghurcolni. Azt hiszi, hogy az a plébános nem lojalisabb, nem elnézőbb, nem szeretőbb atya, munkatársra önmek, aki szintén érzi a falusi gonosz furfang közvetlen következményeit, mint az a t. sovárgott gondnoksági elnök úr. Tapasztalatból beszélök, mily könnyen vesztü állását, diplomáját el a másképp jobb sorsra érdemes állami tanító vagy tanítónő csupán csak azért, mert egyik gondnoksági tag összevezetett a tanítónő férjével. Ennyit röviden a „Figyelő” úr kirohanásaira, most nézzünk egy cseppet az államosítás által a nép vállain nyugvó terhek levonásának eredményeire, illetve előnyeire.

A nép zsebére és munkájával felépítik az iskolát, azt berendezik hasonló alapon, s tovább fejlesztik és fentartják. Eközben bizonyos elemek kezdik az államosítás „üdvös” eszméjét a nép között terjeszteni, az állami iskolák boldogító és ingyenes voltát dicsőíteni s felekezeti hitvallásos iskoláink létjogosultságát kétségbe vonni, kicsinyíteni, tekintélyét aláásni. Sok a tankötele s 2-3 tanerő nem képes kellő eredményt elérni; a felsőbb hatóságok erősen premálják az iskola fejlesztését, új tanerők beállítását, de a község szegény s sokféle furfang kieszelése s terjesztése után, tehát államosítani kell az iskolát, mivel a község szegény lévén, az állam iskolát épít, ad tanítói fizetést, lakbért, ingyen tankönyveket stb., szóval a község megszabadul mindenféle tehertől és az állami iskolával a község eldorádója fog következni, mely az Olimpus magaslatára boldogítja fel ezt az agyoncsigázott népet.

Vigilate consules! mert az ördög nem alszik; pedig kié az iskola, azé a jövő nemzedék. Még most is kimondhatatlan sok baj van, hát a mikor kidobják a keresztet az iskolából, ki viszi vissza a krisztusi szellemet?! De nem előzőm meg, az érem más oldalát: lássuk, mit ad cserébe az állam iskoláinknak némelyek erőszakos államosításával?

Helyettem beszéljen a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1904. 99:275 sz. rendelete. „Mihez tartás végett megjegyzem még, hogy az állami iskolák és kisdődövidák szervezését rendszerint a következő feltételekbe kötöm és ezektől csak rendkívül és indokolt esetekben engedhetek eltérést:

Az illető község (felekezeti) köteles az állami elemi iskola, óvoda mindenkor elhelyezéséről gondoskodni, e célból megfelelő telket és épületeket jókarban a kir. kincstár tulajdonába vagy örök használatába átadni s ezért megkívánom, hogy az illető polgári vagy hitközség már az államosításra vonatkozó határozatában jelentse ki, miszerint megengedi, hogy az iskolai telkek és a már meglévő vagy még felépítendő épületek örök használati- vagy tulajdon jog a község minden további megkérdezése nélkül az állami iskola megnyitásával egyidejűleg az állami iskola céljaira, a kir. kincstár javára telekkönyvileg bekebeleztessek. Kötelek továbbá a község a tanterhek behutorozásáról, az épületek és tartozékainak állandó jókarban tartásáról, tűzkár elleni biztosításáról, évi nagy szünidei tisztoga-

tásáról és az iskolai helyiségek fűtéséről saját költségvetése terhére gondoskodni, a gazdasági ismétli iskola céljaira megfelelő bekerített gyakorlati területet s az ismétli iskola dologi szükségleteit biztosítani, fejlesztés esetén pedig a szükséges új termekről gondoskodni s azokat butorzáttal ellátni.

Végül pedig az állami iskola évi fentartásához azon összeg biztosítandó, amennyit az illető polgári vagy hitközség jelenleg tanítói javadalmasására fordít. Elengedhetlen feltétel még, hogy az érdekel község minden tanítói állás után a 24 kor. és minden elemi iskolai tanuló után a 30 fillér tanítói nyugdíjintézeti járulékok fizetését felajánlja.”

Ezen miniszteri rendeletre idézem Főpásztor úr aggróva intő főpásztori levelének következő sorait: „az elemi népskola államosítása által a község nem szabadul fel az iskolai terhektől, mert az állam is igénybe veszi az iskola-fentartás összes eszközeit. Pedig egyházmegyénkben rendszeren csak az iskolafentartással járó terhektől való szabadulás vágya és reménye indító oka az államosítási törekvéseknek; az állam azonban felül, hogy az eddigi terhek viselését meghagyja a község vállain, sőt a fejlesztéssel járó újabb költségek állandó kiszolgáltatását a községre rója, még nagy joglemondást követel, — mert megkívánja, hogy az eddigi iskola vagyon, telek, épületek, szerelvények tulajdon- és birtokjoga neki engedtessek át; lemondást igényel a kántori teendők teljesítésére is hivatott tanító s a többi tanerők választásának, működésük, szellemük, viselkedésük ellenőrzésének hatalmas előnyeiről. Már pedig ezt nemesak kath. lelkipásztorok, hanem kath. hívöknek szülök annyival kevésbé szabad cselekedni, mert legszentebb kötelességünk biztosítani a hazafias érzéssel párosult egyházi szellemnek ápolását az iskoláinkban, amely szellem úgy a haza, mint az egyesek boldogulásának legbiztosabb eszköze.”

Mit nyertél község? Semmit! sőt újabb terhet, mert a mit eddig szerényen fizetted, ezután még nagyobb mértékben kell hordoznod; zöld asztalos termeket berendezned, 5%-os pótdadót fizetned; kántorod nem lesz, s így a kepet is tovább fizeted, sőt az sem lesz elég ezután, mert a nyomorúságos kepére még harangzódot sem fogsz kapni, fel kell emeled azt is; s mikor felébredsz megtévesztett álmodból, úgy jársz, mint egy legközelebbi időben államosított iskolaközség lakossága, akinek mindent ígértek, de semmit meg nem adtak, hanem tüzell-vassal hagyják rajta végre az iskolai szükségleteket, s a község mindent visszafizetne, sőt ráfizetne az államnak, csak szabadítsa meg őt a drága iskolától, de az állam azt mondja: nem! te az enyém vagy, nyögj; ígértem tankönyveket, nem adok, ígértem épület fenntartást, csak javítsd te község, s ha nem! jön a kancsuka.

Vigilate consules! nézzetek körül, mert inicii hominis domesticus ejus. Legyen állami iskola ott, a hol az állami érdek a nemzetiségi helyeken megkívánja, de szintiszta magyar községeknek hagyjanak békét. Államsegéllyel iskoláinkat fejlesszük, hisz úgy is a mi adónkból kapunk vissza valamit, de jogainkat ne adjuk el Judás bérért senkinek.

Önök pedig marosszéki szentföldi tanító urak, kövessenek minket s bojkotálják az ily laposkákat, melyek szent hitünket támadják s önöket megvetik, s ha jobb útírányra nem tér, távolítsák el asztalukról; pénzüket ne adják az ellenségnek, aki minket eláru. Munkatársak, testvérek! újra kér: Vigilate consules a

Székely.

Az egyházmegyei múzeum ügyében.

A katolikus restauráció országára szóló budapesti riadójának főséges eredménye jut eszembe, midőn az egyházmegyei múzeumról akarok írni. Ama nagyszerű gondolat, mely arra buzdítja a papságot, hogy iparkodjék visszaszerezni a tavezetős szerepet, melyet évszázadokon keresztül mindentéren gyakorolt! Másfélezer évig tartotta az egyház a világosság fáklyáját a kezében, másfélezer évig volt a papság a tudományok és művészetek jóformán egyedüli ápolója és terjesztője. S másrészt az is igaz, hogy nincs foglalkozás, mely jobban összeférne a pap szent hivatásával, mint a tudományok művelése és azok terjesztése. Mindkét szempontból a múzeum elsőrangú tényező!

Most tehát midőn arról van szó, hogy Gyulafehérvárt egyházmegyei múzeum létesüljön, újból csak kegyelmes főpásztorunk szavaira hivatkozom: „a mi jónak, üdvösnek, szükségesnek látszik, annak elővitelére fogjunk össze, valahányan csak vagyunk!” Hogy pedig az egyházmegyei múzeum felállítására „jó, hasznos és szükséges dolog” azt — hála Istennek — már bizonyítani sem kell a „Közművelődés” olvasói előtt; de azért néhány körülményt mégis főlemlitek megszívlelés céljából.

Midőn egyrésztől konstatalom, hogy még igen sok ingó és ingatlan műemlék található az erdélyi egyházmegye területén, s ezeknek egy jó része az egyház birtokában van: másrésztől nem hallgathatom el azt sem, hogy ezen emlékek legtöbbször sem kellőképpen gondozva, sem kellő helyen megőrizve nincsenek. Pedig a műemlékeket gondozni kell, s éppen ezért van nagy szükség az egyházmegyei múzeumra, ahol is ezen mozgó emlékek egybegyűjtve, kellő felügyelet alatt és kellő helyen elhelyezve a szépen restaurált dömmal és a Batthyány könyvtárral együtt majdan az egyházmegye legnagyobb kincsét és büszkeségét fogják képezni!

De nemcsak a kellő felügyelet és gondozás hiánya, hanem más egyéb okok miatt is napról-napra fogynak és pusztulnak emlékeink. Így élelmes ágensek útján sok hazai értékes műtárgy vándorol külföldre, többnyire potományként eladva, vagy haszontalanságért becserelevé. Ezért van ismét nagy szükség az egyházmegyei múzeumra, mely a használaton kívüli tárgyakat elhelyezi, a használatban lévőket pedig megfelelő értékű, stilszerű új tárgyakkal becsereleli. De addig is, míg ez meglesz, a lelkeskedő papság figyelmébe ajánlom az 1904. évi VII. sz. püspöki körlevél következő passzusát: „A használatban lévő tárgyakat hajlandó vagyok újakért becserelelni, a használaton kívüli állókatekolidenigeniténivagybecserelelni a püspöki hatóság tudta és beleegyezése nélkül nem szabad!”

Jó és hasznos dolog lesz a múzeum továbbá fiatal levtáinknak is, mert abból okulást merítve nemcsak a régi dolgokat tanulják megbecsülni és érteni, hanem azokon izlésük nemesedni, az új dolgok beszerzésénél is nekik vezető fonálul fog szolgálni. Azonkívül pedig az egyházművészet és régiségtan tanulásaival bő szemléltető anyagot fognak ott szolgálni.

Össze kell tehát gyűjtenünk mielőbb a még meglévő műtárgyainkat, hogy megmentsük azokat a jövő és a tudomány számára! Hogy azonban a gyűjtés munkáját rendszeresen megkezdhesük, tudnunk kell előbb, hogy mi mindenünk is van tulajdonképpen? Vagyis a pontosan kiállított bejelentési ívek alapján meg kell szer-

keszteniünk az egyházmegye területén lévő ingó és ingatlan műemlékek törzskönyvét, amelybe elsősorban az egyház birtokában lévő dolgok, másodsorban pedig a más egyéb emlékek lesznek összeírva. Előleges tájékozódás és útbaigazítás céljából az alábbiakban röviden összefoglalva közölni fogom az egyházmegye területén lévő azon emlékek lajstromát, melyek az országos műemléki bizottság hivatalos jegyzékébe föl vannak véve.

(Folytatjuk.)

H I R E K.

— **Úrnapija.** Az Egyháznak legfényesebb, legméltóságosabb ünnepe; a várban szép időjárás mellett a szokott fényes processióval tartották. A rendestől eltérőleg 8 órakor ünnepélyes szentmisét celebrált Tamási Áron praelatus, utána a körmenet kikerült az oltárokhöz. A baldachin nyomában városunk intelligenciája mindvégig kitartott kiváló jó példát szolgáltatva. Menetközben a katonazenekar játszott, illetve a papnövendékek énekeltek. A processiót kísérő óriási sereg közt a katonák és rendőrök példás rendet tartottak fenn. Hogy a szemet megkapó külsőségek mellett az őszinte áhítatos bensőség is ott volt, szépen mutatja a körmenet egy kedves kis epizódja. A processióban egy magasrangú katonatiszt kezénél vezette kis fiát. Mikor az Úr testét vívó celebráns oda ért, a tiszt magasra emelte fiacskáját, ez szét nézve meglátta a szentségtartót s rámutatott . . . nézd apuskám a Jézuska! — Igen a Jézuska — mondta mosolyogva a tiszt s leeresztve kis fiát, mindkettőn letérdeltek a Jézuska előtt. Az úrnapi körmenetet a barátok templomában is megtartották 13-án. A zöld ágakkal, virágokkal felékesített templomban P. Székely Ferenc praesidens mondotta a szentmisét a papnövendékek segédletével. A körmenetet a zárdá területén, a tágas udvaron felállított oltárokhöz ugyancsak ő vezette.

— **Június 8.** A koronázási évfordulót hivatalos díszrel ünnepeltük. A székesegyházban nagymisét celebrált Imets F. Jákó kanonok, az ekkor magyar egyházi énekeket énekelt. Mi-sen jelen voltak a katonai, politikai hatóságok, intézetek.

— **Úrnapija Nagyszébenben.** Szokatlan fény és példás rend mellett, buzgó szívek között hordozta körül a Legméltóságosabbat ez ősi erdélyi városban nagy pápi segédlettel Hohenlohe Egon Károly herceg, plebánus. Az impozáns körmeneten résztvett a tábornoki és tiszti karok élén kisdemeteri Gaudernak József erd. hadtestparancsnok ő excellenciája. Továbbá jelvényeik alatt testületileg az egyháztanács, az oltáregyesület, a női kongregáció, a kath. legényegylet, a szabó-, lakatos-, cipész- és bádigos céhek a céhzászlóval, továbbá valamennyi katolikus tanuló, a leányok mindannyian főhehéruhában és még ezenfelül nagyszámú hívő sereg. A négy oltár a nagy piacon volt felállítva. A piacot körül vevő házak ablakai tömve voltak kíváncsi nézőkkel. E nagy város túlnyomó többségben lévő másvallású lakossága csak épülhetett a katolikusok lélekemelő körmenetén, melyen az ártatlan gyermeki szivektől elkezdve a társadalom minden rétege s még olyan magas állású urak is épületen módon hódoltak a kenyer színe alatt rejtőző Istenembernek. A körmenet rendezésében oroslánrészi volt Péchi Helén ő nagyságának és Dietel Lajos gondnok úrnak.

— **Esküvő.** F. hó 8-án esküdtek örök hűséget egymásnak Kloss Hugó tüzér főhadnagy és az erdélyi hadtestparancsnok, kisdemeteri

Gaudernak József leánya Mathild a nagyszébeni róm. kath. plebánia templomban. Az esketés az előírással gyönyörűen díszített templomban déli 12 órakor kezdett jegyesek miséje közben történt. Az esketést waldenburi Hohenlohe Egon Károly herceg ő Főméltósága végezte. A tágas templom már 11 órakor zsúfolásig megtelt előkelő közönységgel. A sz. szertartás alatt a katona zenekar adott elő klasszikus darabokat. Az új házások délután a hadtestparancsnoki palotában adott fényes ebéd után Svájce és Franciaországba tervezett nászútra kelt. Az értékes feszületet, melyre az esküt letették, a herceg plebános az ifjú párnak ajándékozta.

— **Papnövendékek.** III. IV. év. 12-én tettek le boldogult Ujfaluasi dr. tárgyából a Moralisból a vizsgát. Vizsga után a növendékek testületileg tisztelegtek a Moralis ideiglenes tanáránál dr. Balás Endre rektornál, megköszönve, hogy aggodalmas szükségükben segítségükre sietett s a körülményekhez képest a legfényesebb sikerhez vezette őket. A rektor meghatva köszönte meg a hála és tisztelet e szép nyilvánulását s önfeláldozó munkára, eszményi gondolkodásra lelkesítette a növendékeket.

— **Intézeti tornaverseny.** A gyulafehérvári róm. kath. főgimnázium tanulóifjúsága június hó 10-én d. u. 5 órakor intézeti tornaversenyt tartott az iskola tágas nyári tornaterén. Nagy számú és előkelő közönség jelent meg a tornáünnepen, melynek sorából kivált különösen a sok katonatiszt, akik állandóan szives figyelemmel kísérik tanulóifjaink testi nevelését. Példás rendben felvonulva, az ifjúság elénekelt a Hymnust, majd szabadgyakorlat következett, melynek kivitele pontos volt. Ezután jöttek a különböző csapattornák a magas és alacsony nyújtó meg korlátlan. A szerygyakorlatok mind helyes fokozati vezetést tüntettek fel, némely ifjúnál feltűnően nagy volt a kivétel intenzitása, s e mellett a kivétel módja szabatos és természetes. Valóban elismerésre méltó eredmény. Meglepően csinos volt a buzogánygyakorlat és sikerültek a versenyek. A győzteseknek az intézet igazgatója adta át az érmekeket huzító szavak kíséretében.

— **A Regnum Marianum egyesület** internátusa (Budapest, VII. Damjanich u. 50.) a jövő iskolai évről már elfogad jelentkeztést. Tájékoztatót az igazgatóság szivesen küld.

— **Érdekes nevezetesség** minden esetre mindaz, ami most restaurálás alatt lévő székesegyházunkon történik. Így a déli kereszthajó falainak a megerősítése. — A régi templom ugyanis a kereszt közepén kupolás torony emelkedett, de ez valószínűleg a tatárjáráskor bedőlt, mire a hajó ívei és falai fölszabadulva a teherviseléstől, engedtek, majd nagy rész támadt a falakban. Ezt a veszedelmes rést a későbbi javítások egyszerűen eltüntették úgy, hogy befedték faragott kőlapokkal; természetes, hogy így a repedés maga érintetlenül maradt. A mostani igen gondos munkálatok nemcsak hatalmas vasakkal húzzák össze és erősítik meg a falakat, hanem a nagy résbe három egymás fölött épült, faragott kőből való ívet helyeznek, hogy ezek a résnek falaira nehezedvén, ne engedjék, hogy azok a legkevésbé is meginoghassanak. M ö l l e r István, kir. tanácsos, restauráló műépítész, június 12-én mutatta be tanulságos magyarázatokkal az építészeti bizottság tagjainak ezt az érdekes művet, mely természetesen ezentúl nem lesz látható, mert egészen befalazzák. Érdekes még tudnunk, hogy a déli kereszthajón eredetileg nem hosszukák, hanem szép kőralakú nagy ablak volt; remek faragványokkal kidolgozott küllőt azonban a hosszú ablak beállításakor mind letördeltek, de

most az előkerülő töredékekből a régi díszes koralakú ablakot fogják helyreállítani. A restaurálás munkája igen nagy gonddal és pontossággal folyik, úgy hogy a kész részleteket valószínűleg élvezet megtekinteni.

— **A III. éves papnövédek,** mint már jeleztük, Szabó György esperes úr szívesességéből egy rendkívül hasznosnak ígérkező tanulmányi kirándulásra készülnek. Tartalmas programjukba Szabó esperes úr felszólítására belevették, hogy egy 20-án tartandó népszövetségi gyűlésen részt fognak venni, a sajtópártolás érdekében agítálni fognak. 20-án a község derék kántorának közreműködésével gregorián misét és délután teljes vesperást fognak végezni.

— **Tanulmányos telepítés.** Érdemes itt leszögeznünk azon részünkről csak sajnálattal említhető eljárást, amelyet a Torda-Aranyos megyében most folyó telepítéseknek kell követni. A telepes ugyanis úgy Örkény, mint a Detrehembent és a környéket létesített telepeket csak református vallású lehet. Pedig hát jól tudjuk mindnyájan, hogy a telepítés első sorban is nemzeti érdek, vagyis a magyarság erősítésének a tényezője és nem felekezeti színezetű ügy. Nem is említenék meg ezt a dolgot, ha a hasonló katolikus kikötések is a nyilvánosság részéről ilyen csendes respektálásban részesülnek. De a mi egyházunk fiait mindjárt szűkkeblűséggel, ultramontan hajlamokkal vádolják. Mert utóvégre is az eladók földbirtokosnak, ki bizonyára vallásának jó híve, joga volt ilyen kikötést tennie; legyén, de aztán majd adott esetekben a katolikus meggyőződésnek hasonló eljárását és kikötését is ugyanígy respektáljuk, mint ezet a derek református hazánkfiát. Katolikus véreinkben van annyi nemzeti ellenálló erő és kitartás, — amint azt egész hazai történelmünk igazolja, hogy a telepítésből való kizárásnál távol legyen atyánkfiaitól ennek a hátsó gondolatnak még az árnyeka is.

— **Egészségügyi állapotaink** itt szép Gyulafehérvár városában nem a legkedvezőbbek, amire egyik szenvedő embertársunknak a panaszos cikke hívta fel a figyelmünket. Szól pedig ez a nemes cikk a vízről, szemérről, füstől és szagról; ez ugyanis az a négy őselem, mely a központ hygienáját determinálja. S mint a világűrben az elemeknek az őserő, úgy szab ezeknek törvényt és határt a hatóság. Ki hisse el, hogy a 12000 lakosú Gyulafehérvárnak nincs egy használható, nyilvános közkútja! Itt-ott úgy nagy a rossz víz mizeria, hogy akadnak házak, melyekben még az alig iható rossz kútvizért is fizetni kell. Használható kútat említett panaszosunk, mert a városi vendéglő, előtt és a várbeli Custozza emlék mögött is van egy kút, de ezek csak a nevükért vannak tulajdonképp. Egyetlen jó víz és még ingyen iható a sipolt, a boldog rómaiak műve, de hogy ebből ihassék, minden jámbor polgárnak a vár szakkalelti sarkára kell érte mennie. Közútát a jó vizet szomjuhozó lakosságnak! — Lássuk a többi elemet! Van egy szép sétány a vár körül, ez a Perl-allee, de közvetlen közelében 3 nyílt eszatonra, két szemétdomb és két trágyaerlelő hely van: no ez valóságos izléstelenség! Most már nem is kell erősen képzelődnünk arról, miféle illatdús levegő árad az üde fajú sétáit körül. Ezen is lehetne valami rendőrségi intézkedéssel segíteni. — Most jutunk el büszkeségünknek, a várnak éltető eleméhez: ez pedig nem egyéb mint a füst. „Fumum ex fulgore“ mondaná itt Horatius. A gőzfürdő kémeény valóságos korom-ésöt bocsát alá a várnak elég nagy területére, s alkalmas légnyomásnál lebecsátkozik az utcára, az udvarokba s az emberek mellére és

fojtogat, mint a halál lidérce. Pedig elég sok módja-szere van már annak, hogy ezt az egészségtelen koromfelhőt lefogják. — De mit szóljunk még arról a nemesebb élvezetről, midőn a gyakorlótérrel szemben diszlo szemétdombot időnkint, főleg vásár- és ünnepnapokon meggyújtják és fojtó füstje a szél irányában eláraszt mindent. Tavaszkor, midőn még a kegyelmes püspök úr otthon volt, megtelt a püspöki kert, este az udvarra lebecsátkozott a nehéz füst és ott ült állhatatosan; máskor alig lehet miatta mozogni az utcán, — s mindezt túrnie kell itt az emberiségnek, pedig hát a várban a város intelligenciájának nagy része lakik, több intézmény és köztintézet van, a városi rendnek, tisztaságnak, egészségnek az őrei mit sem tesznek ezekért. — Az őselemeket a haladó kor kiküszöbölte, azért hát censem is etiam haec tria: „szemét, füst és szag“ delenda esse. (ss.)

— **Kitüntetés.** „Oberbauer A.“ cég utódját, mint a hivatalos lapban olvassuk, öfelsége a Ferenc Józsefrend lovag-keresztjével tüntette ki. Szolid keresztény céget ért e magas kitüntetés.

— **A Tanítóegyesületek Szövetségének** elnöksége ezen az uton is kéri a kötelekebe tartozó egyesületek vezetőségét, szíveskedjenek az évi működésről szóló jelentést, a tagok kimutatását, az előadók nevét a középponttal közölni, hogy a júliusi közgyűlés tárgysorozata végleg megállapítható legyen.

— **Hittani vizsga.** E hét hétfőjén Ávéd Jákó gondn. alelnök elnöklété mellett folyt le a helybeli állami népiskolába járó 72 tanuló hittani vizsgája. A hallott feleletek bizonyosságot tettek, hogy a tanulók mint a katekizmusban, úgy a bibliában is jártasok és az egyházi énekek oktatásában — amit nagyon sok iskolában elhanyagolnak — részesültek. Az énektanítást, mint a múlt tanévben, úgy most is Ertl V. tanító vállalta. A vizsga alkalmával harmonium mellett elenekelt egyházi dalok és két vallásos tartalmú költemény elszavalása, amit szintén az éneket vezető tanító tanított be, emelték a vizsga ünnepélyességét. Egyházi hatóság máskor mindig, de most nem képviseltette magát, pedig erre most három éve a kegyelmes püspök atyánk ómagyméltósága, amikor részt vett ezen iskola hittani vizsgáján, szép példát nyújtott. Nemcsak a tárgy fontossága, hanem a kör viszonyai is figyelemztetnek rá, hogy az állami iskolák erkölcsi nevelése, hittani oktatása s egész működése iránt érdeklődünk.

— **Bücsü.** Mint minden évben, úgy most is nagy ünnepélyességgel folyt le Abosfalván f. hó 6-án a Szentháromságnapi bücsü, melynek impozáns lefolyása világot vet az egyházközség hitéletére. Azon nemes munka, melyet a különböző vallásfelekezetek által övezett anyagyházunk vezetősége kifejtett, nem maradt eredmény nélkül. Nemcsak a helybeli, hanem a távoli egyházak és környék hívei is nagy számmal jelentek meg és végeztek szt. gyónást és aldozást. D. e. 10 órákor ünnepélyes szt. mise volt, melynek fényét az iskolás gyermekek szép énekei emelték. Mise után Puskás Gergely dicsőszentmártoni plébános tartott igen szép és nagyhatású szt. beszédet. D. u. az istenítiszteletet megelőzőleg, az iskolahelyiségben népszövetségi gyűlés volt. Puskás Gergely dicsőszentmártoni plébános, mint a Népszövetség szervezője, ez alkalommal sem mulasztotta el büzdíteni és lelkesíteni a híveket, hogy a kath. Népszövetség tagjaivá legyenek. Lelekesítésének meg is volt a hatása, mert a gyűlés után amég meglevő tagok számát sok sok új tag szaporította.

— **Köszönet.** A mikházai műkedvelő színi-előadás alkalmával felülfizettek: László László 10 kor., Glósz Oszkár, Szenkovits Elek 2—2 kor., Pap Tamás 1-80 kor., Varga Sándor, ifj. Székely György, N. N., B. B. 1—1 kor., Sinka Károly 80 fill., Kovács Dénesné, Rozenberg József 60—60 fill., N. N. 40 fill., Molnár Miklós 30 fill., Lokodi Gergely, id. Székely György, Borsosné 20—20 fill., Balogh 10 fill. Szíves adományaikért ez uton is köszönetet mondunk. Isten fizesse!

— **Máriaradna.** Az országnak egyik nevezetessége az a hely. Erdős-völgyes szépségében ott fekszik a Maros jobbpartján, a hol Arad megye érintkezik Temes vármegyével. Átkelünk a radnai Maros-hídon, s már Lippa kövezetére lépünk, Temes vármegyében vagyunk. De Máriaradna nemcsak szépségéről híres: első helyen áll az ország kegyhelyei közt. Ennek következtében nincs — Budapest kivételével — városa az országnak, mely az idegenek oly roppant sokaságát látva megfordulni utcaín, mint a kis Máriaradna, melynek nincs több, mint hétszáz háza és harmadfelezer lakója benne. Egy-egy vasárnapon tizezernyi idegen látogatja meg a régi radnai nagytemplomot, melyben a csodatévő Szűz Mária-képet őrzik, nevezetesebb ünnepeken és bucsujáró napokon az idegenek egész tábora, szinte százezernyi nép. És ez a sok látogató mind magyar, közelből-távolból érkező. Ez megemléstésre méltó körülmény azért is, mert Máriaradna lakosságában, intelligenciájában is, erősen képviselve van ez társadalmi súlyra törekszik a román elem. Ennek következtében e magyar kegyhely, a románság közepette, nincs nemzeti jelentőség nélkül. Erősíti e minőségében a pápai kegy, mely a múlt évben azzal tüntette ki Máriaradnát, hogy az odazarándokok épp oly bucsúkegyelmekben részesülnek, mint Lorettóban vagy Szent Péter templomában. A máriaradnai szép nagytemplom, e másfélszázados épület, mely a tizenhatodik századbeli régi kápolna helyén áll, nagyon reászorult a restaurálásra. Különösen a két esztona toronyát akarja kiépíttetni díszes húsz méternyi magasságra Prieszter Agoston atya, a szent ferencrendi tarsház magyar lelkű zárdafőnöke. Hogy megvalósíthassa tervét, mely nagy költséggel jár, szüksége van a buzgó katolikusok filléreire. A cél megérdemli az áldozatot, mert Máriaradna, exponált helyén, kétszeresen méltó arra, hogy nemzeti bucsujáró helyüknek tekintsék a magyar katolikusok.

— **A Kolozsvári Szent Imre Egyesület** több lelkes tagja: Bidló Ödön jh., Barts Gyula tj., Daróczy László tj., Nagy Rezső tj. és Trmal Rezső jh. f. hó 10-én, Úrnapján d. u. kirandult Bács községre (Kolozs m.): hogy Máthé József plébános meghívására előadást tartsanak a falu lakóinak. Ez alkalommal a falu lakói a régi iskola termében gyűltek össze. A plébános üdvözlő szavai után Daróczy László tartotta meg előadását a sajtóról. Élénk színekkel változta a rossz sajtó rombolását. Annál csak egy a fő cél, az üzlet, a haszon. Nem oktatója a népnek, de legtöbbször szantszándékos félrevezetője. És a nép hisz a rossz sajtónak. Ellenben a jó sajtót senki sem támogatja. Pedig az önzetlenül harcol az igazságért. A jó sajtó tanít, oktat, hasznot hoz. Okos ember ép ezért csak a jó sajtót támogatja. Daróczy előadását közben mindig eleven példákkal tarkította s így minden állítást igazolva volt a nép előtt, aki bizonyára nem minden eredmény nélkül hallgatta oly figyelmesen a szónokot. Daróczy után Trmal Rezső szélt az alkoholizmusról, mint a falu boldogságának megromtójáról, s különösen óva intette a szülőket, hogy hányszorta nagyobb méreg a szesz a gyermekekre nézve. Ha ók, a szülők

nem tudnak már leszokni az itairól, legalább saját gyermekeiknek irgalmazzanak. A beszéd jó hatást tett a kicsiny, de jóakaró hallgatóságra. Előadása után több röpiratot osztott szét az előadó a hallgatóság között. A gyűlést pedig a plébános kedves zárószavai fejezték be. Az ifjak pedig azzal a boldog tudattal vettek útjukat az apostolok lovain Kolozsvár felé, hogy szebben, méltóbban aligha használhatták volna fel e szent napot.

Megjegyezzük e helyen, hogy a Szent Imre Egyesület (Kolozsvár, Karolina tér 7.) vidékre bárhová szívesen küld ifjúsági szónokokat (Népszövetségi, keresztény szoc. és antialkoholista tárgyú beszédek tartására), ha erre két héttel előbb meghívást kap.

— **Vizsgák.** A gyulafehérvári püspöki leánynevelő- és tanintézetben az 1908—1909. évi záróvizsgák következő sorrendben lesznek megtartva: június 18-án d. e. a polg. I. és az el. I. oszt., d. u. az el. II. oszt. 19-én d. e. a polg. II. és az el. III. oszt., d. u. az el. IV. oszt. 20-án d. u. 5 órakor a tornavizsga. 21-én d. e. a polg. III. o. és az externát, d. u. a zenevizsga. 22-én d. e. a polg. IV. oszt. és a francia vizsga. 22-én d. u. a záróünnepség, 23-án 8 órakor a Te Deum, mely után a bizonyítványok és a kézimunkák kiosztása lesz. A vizsgák d. e. 8 órakor, d. u. 4 órakor kezdődnek. A jelzett napokra a tisztelt szülőket és tanügy barátait meghívja az elüljáróság.

— **Érettségi vizsgálat.** A csiksomlyói román. kath. főgimnáziumban a jún. 12—14. napjain lefolyt érettségi vizsgálaton mind a 19 jelentkező sikerrel vizsgázott, még pedig 8 jelenen, 4 jól és 7 egyszerűen felelt meg. Egy tanuló a görögnyelvből is vizsgázott, még pedig jeles eredménnyel. A vizsgálaton Burián János, az aradi kir. gimn. igazgatója elnökölt, a státust Kállay Ubul főispán képviselte.

— **A Karcfalván megalakult férfifoltáregyesület** f. hó 6-án tartotta első imádási óráját. A száznál több tagot számláló egyesület tagjai kevés kivétellel e napon győntek és áldoztak. Megható, fenséges és lélekemelő látvány volt, midőn az öregek öszbe borult fejjel és áhítatos lélekkel terden állva imádták a legméltóságosabb Oltáriszentséget. Plébánosunk mise előtt elragadó szavakban esett el a nagy nap jelentőségét. Delután 6 órakor a szentségimádás bezárásakor a segédlelkész tartott a legméltóságosabb Oltáriszentségről tanulságos és épületes beszédet. Hisszük, hogy ezen emlékezetes nap forduló pontot képez hitközségünk lelki életében.

— **Keresztény fogyasztási szövetkezet Kolozsvárt.** A kolozsvári Keresztény Szociális Egyesület tagjai az elnökséggel az élen keresztény fogyasztási szövetkezet alapításán fáradoznak. Az eddig elért eredmények igen kecsesetők. A munkások és iparosok körében az eszme meleg pártolásra talált. Már eddig maga a munkásság és iparosság mintegy 400 részvényt jegyzett. Az elnökség az intelligenciát és a vezetőségét csak ezután kéri fel támogatásra. És helyesebb is ez így. Ők megtették azt, amit tehettek és amivel méltók lettek rá, hogy az intelligencia és vezető papság is elismerésével megkoronázza, pártoló részvételével betetőzze a forduló pontnál álló munkát. „Segíts magadon, az Isten is megsegít” örök eszmét a kolozsváriak úgy látszik nem csak ismerik, de gyakorlatban is aszerint cselekszenek.

— **A népszövetségi füzetek.** Talán alig is kellene itt emeket a központi kiröppenő gyűjtőszikrákat ismertetni, mert ezer meg ezer példányban járnak körül, de sajnos, — a népszövetségi vezetők panaszolják — a legtöbb „tag”

elolvasatlanul teszi félre, sőt el sem veszik a csoportvezetőtől; pedig — tanult ember létebre mindig és mindig találko benne szemezni valót: A legújabb röpirat a földmivelő nép ügyesbajos dolgaival, a földadókataszter kiigazításával foglalkozik, azután alapos receptet ad a szocialista maszlag ellen.

— **Fürdőinkből.** A gyógyi fürdő t e l a d t a k. Amint Algyógyról jelentik, a gyógyi fürdőt a jelenlegi tulajdonostól, Fried Eskélestől, egy bécsi—budapesti társaság 450 ezer koronáért megvette. A szerződés megkötött, csak még a társaság közgyűlése által jóváhagyatni kell, mely után a fürdő az új tulajdonosok kezébe kerül, akik kellő befektetéssel világfürdővé fogják emelni ezt a kitünő vizű hévförrest.

Hírek Szovátáról. Erdély gyönyörű fürdőjében serényen készülődnek az évad megnyitására. Sok építkezés történt a tavasz folyamán, egész sor új villa épült a mult szezon óta. A többek között egy fővárosi vendéglős — látványosságnak is beillő éttermet és kávéházat nyit. A fürdőigazgatóság két autómobilt szerzett be a közönség számára.

Bázna fürdő megnyitása. A közigazgatási és közegészségügyi bizottságnak e hó 6-án Bázna fürdőn megejtendő hivatalos vizsgálata után, a kies fürdő ünnepeles megnyitása meg fog történni. A kedvező időjárás és a fürdőző közönség kényelmére eszközölt átalakítások, újítások — hisszük — látogatottabbakká teszik a régi jó hírnévnek örvendő fürdőhelyet. Kivánatos lenne, ha hetenkint legalább háromszor omnibuszjárat vezetettnek be Dicsőszentmártonról—Bázna fürdőig, mert más-különbön a kiránduló közön-ég a hihetetlen magas bérkoesidij miatt kedvét veszti a fürdő gyakori látogatására.

Sztojka. Idény megnyitása június hó 29-én. Sztojka gyógyfürdő Szolnok-Doboka-megyében, óriási hegyektől környezve, ozondu fenyveserdőkkel körülvéve gyönyörű völgyben fekszik az általánosan ismert Cibles hegyláncolat folytatását képező Sátor nevév hegylán, 360 m. magasságban a tenger színe fölött. A sztojka viztől orvosi tekintelyek egyhangú nyilatkozata szerint a következő betegségek gyógyulnak: A légző szervek hurutosbántalmái, az emésztő szervek bajai, mint gyomor és bélhurut, hurutos sárgaság, tulságos gyomorsav képződés okozta bántalmak gyomorfekély, emészthetlenség. Cukorbetegségnek speciális gyógyszere, üdülők részére a legalkalmasabb klimatikus gyógyhely. Szorakoztatások: kitünő cigányzenekar, tekepálya, tombola estélyek és táncmulatságok. Kitünő konyha, jó italok mérsékelt árak mellett. Ismételve kérjük az illetékes lelkész vagy tanító urat, sziveskedjenek pár sorban az ottani fürdő-életéről írni.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

* *Irodalomtörténetünk becses nevezetessége* mindenesetre azon magyar iskolai dráma, amelyet a brassai Honterusgimnázium levéltárában fedezett fel Gyárfás Tihamér, brassai román. kath. státusi főgimn. tanár. Most bocsátotta közre történelmi bevezetéssel, magyarázatokkal és értékes irodalomtörténeti megjegyzésekkel kapcsolatban.

A mű a Trausch J.-féle gyűjteményben a többi „acta jesuitica“-val a katolikus plébániáról kerülhetett a levéltárba. Szerzője Joannes Vilhelmus u nevű jezsuita, ki saját vallomása szerint, művét 1668. május hó 10-én fejezte be Leleszen, amely Rákóczy birtokon ez időben a jezsuitáknak missziótelepük

volt. Itt írta meg tehát esendes nyugalmában ez a poeosis doctor, mint magát nevezi, ezen erősen szatirikus és politikai háttérű iskola drámáját (opus scholasticum) m a g y a r n y e l v e n Erdély siralmas állapotáról.

Apafi trónrajutásával beállott állapotokat festi ezen Gyárfástól igen találóan dramatizált koreknepek jellemezett darabban a politikus jezsuita, azon időket, midőn hatalmas végleges vesztével a hanyatlás lassú mérge emésztette Erdélyt.

Két felvonásból az elsőben az Erdélyből kibújdosott Exul keseregve hazája romlásán elküldi követét (Veritas), de az igen szomorú hírekkel jön vissza Erdélyből. A hollandiai követ sem tud innen igazságot hozni magával, mert Erdélyben nincs többé jog, törvény, igazság, hanem mindenben „szabadságtalanság” honol. A második aktusban Erdély pusztulásának egyik okát, a görög kereskedők visszaéléseit rajzolja szerző, mint jönnek be, szerzik meg vesztegetéssel a sóbányákat, vámkokat, harmincadokat, mint lesznek urakká s pusztul miattok a nemesség. A Commune bonum rövidséget szenved, a Privatum Bonum garázdalkodik s a görögök manipulációt a hazafias józan elem képviselője, az erdélyi kereskedő (Collateralis) kíséri végig s kéri véreit:

„Nyisd fel szemed Broder
Ne szakadgyon kettő az Herder
Mert tudgya jól az Görög Heveder
Városodban léssen az selyember.

Nyelvezete a régi jó magyaros erdélyi szó-járás, itt-ott székelyes kiejtéssel; formája verses: magyar 12-es négyesrű rímekkel s csak részben próza.

„Valóságos vészkiáltás, ébresztő szózat volt e művecske, mely Erdélyi magyar lakóit halált hozó álmukból föl akarta zavarni, hogy öntudatra ébredvén rázzák le magukról az elősködő idegen elemeket s állítsák vissza a rég óhajtott szabadságot!” Alapeszmeje rokon Zrinyi Afumával és Siralmas Panaszával. Tehát „egy hazafias tárgyú isk. dráma a XVII. sz.-ból”, mely a protestánsok dramatizált hitvitázó műveit fölülmúlja.

Megállapítja még Gyárfás, hogy az isk. drámákat a humanista kath. iskolákban sokkal előbb alkalmazták, mint a protestánsok, köztük Honterus is a kath. után hozta be iskolájába a színjátékot. Eddigi irodalomtört. kutatásaink szerint az első isk. színelőadás Bártfán volt 1553-ban, de Gyárfás a brassai városi számadáskönyvekben már 1542-ben akad isk. színelőadásra, mikor a tanácsurak 2 forint jutalmat adtak a diákoknak. Megeafolja azon irodalomtörténeti közhelyet, hogy a jezsuita drámák nemzetközilek lettek volna, s csak 1753. után kezdenének magyarosodni, mert ez csak hiányos adatok alapján kockáztatott ítélet; hiszen abban az időben a protestánsok isk. drámái is latinok voltak, s nem a jezsuiták tették latinná az isk. drámát, hanem a kor szelleme.

Cyárfás tanáré azon elévülhetetlen érdem, hogy ő hozta újból napvilágra az eddigi egyetlen magyar nyelvű és magyar tárgyú eredeti jezsuita drámát a XVII. századból.

Művét magyar irodalomtörténetünk tanárainak és kutatóinak szives figyelmébe ajánljuk. Címe: „Comodia Erdély siralmas állapotjáról. Az első magyar jezsuita dráma 1668-ból. Ismerteti Gyárfás Tihamér, Gyoma 1909. Nyom. Kner I. n. 8°. 43 l.

(k.j.)

Koronagyülés.

A bányavidéki esperesi kerület tavaszi koronagyűlését f. hó 3-án tartotta meg Nagyágon, melyen Székely Károly az esperesi hivatal vezetésével megbízott zalathnai plébános elnökléte alatt a Vulkanon inneni összes lelkesek részt vettek. A bányavidéki kerületben 10—12 éve már az a szokás, hogy a koronagyűlés minden esztendőben más helyen tartatik meg, s hogy a koronagyűlés előtt szentségimádás van, melyen a hívek is — lelkesük által a szentségimádásról előzőleg értesítve — részt vesznek. Hogy az a szokás mennyire üdvös, mutatja az, hogy az ilyen szentségimádás alkalmával mindig tömve van a templom s a hívek nagy tömegben járulnak a szentségekhez, felhasználván az idegen papok jelenlétét. A tavalyi koronagyűlés, illetőleg az azzal összekötött szentségimádás alkalmával, mely Verespatakon, hol akkor még Székely Károly volt a lelkész, 300 gyónó jelentkezett. A mostani nagygégi szentségimádás alkalmával a gyónók és áldozók számát biztosan nem tudom megállapítani, de az ott levő papok reggeli 6 órától kezdve 10 óráig voltak elfoglalva gyóntatással, s azt hiszem, 200 körül lehetett a gyónók száma s nekünk papoknak nagy lelki örömeinkre esett, hogy a gyónók és áldozók között több férfit is láttunk, sőt főbányatisztviselőt és főmérnököt. A szentségimádás után P. Bonifác körösbányai lelkész lépett a szószékre s 20 perces beszédében oktatta a templomot zsufoltság megtöltő hallgatóságot, hogy miképp kell végezni a szentségimádást s különösen, hogy mit kérjünk a szentségi Jézustól, — hogy a szentségimádás igazán lelkünk védelmére váljon — s kérte a híveket, hogy a jelen szentségimádás alkalmával foglalják magukba a mi szegény hazánkat is, hogy a mai súlyos válságból minél előbb megmeneküljünk. A beszéd után Székely Károly assistentiás misét tartott, — mely után megkezdődött a plébánia lakban a koronagyűlés. Székely Károly elnöklő esperesi megbízott magvas beszédben kérte a kerületi papságot, hogy tartsák a hívek közötti szociális működést a szorosán vett belső lelkipásztorkodással egyenrangú kötelességnek, mert ha ezt elmulasztjuk, híveink vezetését elragadja az ellenség s nem lesznek híveink, kik lelkipásztorkodásunkat igénybe venni kívánják. Sajnos, nincs kezembem a beszéd szövege, mert megérdemelné, hogy egész terjedelmében közöltessék, nemcsak egész komoly és korszerű benső tartalma miatt is, — hanem azon keresetlen, őszinte hatása miatt is, melyet a kerületi papságra gyakorolt. Megemlékezett beszédében az elhunyt főesperesünkről is, boldogult Csiky Jánosról is, kinek érdemeit részletesen méltatta! A koronagyűlés tárgyalta részletesen a zsinatelőkészítő

bizottság által a koronagyűléseken megvitatandó kérdéseit is, de ezekről, minthogy a jegyzőkönyvi adatok még nem állanak rendelkezésre, a jelen tudósítással pedig késmi nem akarok, bővebben nem szólhatok.

Nagy mulasztást követnének el azonban „ha meg nem említeném azt — a mit különben a fenti sorok közül mindenki kiolvastatott, hogy a nagygégi plébánosnak nagy érdeme van abban — sőt tisztán az ő érdeme hogy a koronagyűlés előtti szentségimádásban a hívek oly tömegesen s oly példás ájtatossággal vettek részt. Az ő kedves modorú nővéreinek a szives vendéglátást és úton megköszönni, talán szintén nem lepi át szegény tudósítom keretét. Jutalmazza meg a jó Isten az ő és fivérök Huschek Gyula plébános fáradozásait azzal, hogy beteg édes anyjukat, kit oly odaadó gyermeki szeretettel ápolnak, minél előbb meggyógyítsa.

Egy jelenvolt.

Támogassuk szívvel-lelékkel, vagyis tollal és pénzünkkel az egyházme-gyénk érdekeit szolgáló ezen egyetlen lapunkat.

Szerkesztői üzenetek.

L. Nagyszeben. Köszönöm az értesítést. „A felszentelendőknek tessék lelkükre kötni, az adósságcsinálás kerülését.” — Inkább nyomorogni s „kisztnis”-szobában lakni, mint finom butorokkal a hitelezőktől nyomorgattatni, — úgy-é így érti? Katekezés . . . jaj

de fontos dolgok ezek, — hanem hát mindenhez finom lelkület kell.

Gy. Brassó. Köszönet, jönni fog; csak a türelmetlenség ne volna oly nagy mértékben a munkatársakban; ez sokszor elveszi teljesen a kedvetem. A napokban is oly érdes és . . . hangú levelet kaptam. Mindenkinek azt hiszi, hogy az övé „égető kérdéses cikk” s végződik pedig e levél így: „. . . ne csodálkozzunk, ha magunkra maradvá, kedvünk elmegy az irástól . . .” Bizony esoda, hogy ily körülmények között még van kedvünk a szerkesztéshez. Üdvözet.

Sósmező. „Ilyen ételekből, (t. i. lelkigyakorlat!) két fogás is eljárá”, — majd tudatva lesz. Szivesen látjuk július 12-én Szentkatolnán.

P. Nagyszeben. A meghívást köszönöm, de a papszentelés miatt csak „kiküldött tudósító” lesz. Üdvözet.

Kitüntetve az 1907. évi Pécsi országos kiállítás alkalmával.

:: az Országos Iparegyesületi nagy ezüstéremmel. ::

Alapított: 1873 Telefonszám: 424.

KRISZTIAN JÓZSEF és FIA

mézeskalácsos és viaszgyertyaöntő, méz-, viasz- és fáktlya raktára a pécsi Székesegyház viasz- gyertya szállítója, PÉCSETT.

Főüzlet:

Fióküzlet:

SZIGETIORSZÁG-ÚT 3.SZ. JÓKAI-TÉR 9. SZ.

Ajánljuk a főtisztelendő papságnak füstmentes, szagmentes és nem csepögő valódi méhviaszgyertyáit.

DOBROWSZKI KÁROLY

kályhakészítő, cserépkályha raktára Gyulafehérvárt.

Raktár: Nagyszebenben Jickeli F. Károlynál. Állandó nagy raktár.

Tűzmentes, divatos stílusban készítek cserépkályhákat, szabadalmazott

Patent Fűtő Multiplifikátor gyors melegedés

a legszebb színekben, u. m. barna, zöld, elefántesont, fehér, samoa, drapp, borsóöld, almazöld, víz zöld, égbék, világosbarna, gesztenyebarna, majolika stb. Fürdőkád burkolatok, Fayenc porcellán lemezekből, porcellán takaréktűzhely fehér és kék színben. Régi kályhák javítását és átrakását elvállalom 2—3 évi jótállás mellett.

Pontos kiszolgálás, jutányos árak!

Kiváló tisztelettel

Dobrowszky Károly.

MAGYAR EMBER CSAK MAGYAR ÁSVÁNYVIZET IGYÉK.

Magyar ásványvíz forgalmi és kiviteli részvénytársaság
Budapest, V., Báthory-utca 5. sz.
Kizárólag természetes magyar ásványvizet hozunk forgalomba.

Borszéki Boldizsár, idült gyomorjaj ellen
Borszéki Főkut, az ásványvizek királya, kösz-
vény ellen
Borszéki Kossuth, vérszegénység ellen
Bodoki Matild, alkális savanyvíz
Baross, vesebaj ellen

Bohgyai, hughyjátó
Boholti, üdítő víz
Előpatáki, sárgaság ellen
Felsőrákosi Mária, légesőhurut ellen
Hargitaligeti, üdítő ital

Horgász, étvágygerjesztő
Kászonfőkut (Salutaris) jód és lithium tartalom
Répáti, égvényes ásványvíz
Székely-Selters, idült gyomorjajok ellen
Sztójkai, ezukorbetegség ellen

Kérdezze meg az orvost és megtudja, hogy a

természetes ásványvíz

gyógyhatása és kellemes íze össze nem hasonlítható a mesterséges ásványvizekkel

Magyar ásványvizeinkkel a külföld majdnem összes gyógyvízei pótolhatók.

Raktáron kaphatók: Lobstein Lázár, Schlesinger Testvérek és Rosner Rezső kereskedéseiben.

Raktár: Gyulafehérvárt Kőbányai részvénytársaság főraktára czégnél.

ALAPÍTTATOTT 1848-BAN.

ALAPÍTTATOTT 1848-BAN.

Meltzer Gusztáv

viaszgyertya, szappangyára NAGYSZEBENBEN.

Ajánlja elismert legjobb temp-
lomi gyertyáit minden kívánt
nagyságban viaszból, stearin-
ból és ceresinből.

Számos elismerő levéllel rendelkezik.

Kedvező fizetési feltételek.

Bérmálási lapok, Bérmáltak anyakönyve,

A bérmálás szentségének -
szertartása s minden más egy-
házi hivatalos nyomtatványok
nagy készletben kaphatók:

Papp György

könyvnyomdájában

GYULAFEHÉRVÁRT.

Alapítattott 1840-ben.
1890-ben állami ezüst-
éremmel kitüntetve. . .

Hönig Frigyes

cs. és kir. szabadalmazott
haranggyár, ARAD,
Rákóczy-utca 11—28.

Ajánlja a hangoknak elő-
revaló meghatározásával

saját találmányú cs. és kir. sza-
badalmazott harangjait, melyekkel
igen tetemes súly és armegtakarítás éretik el-
p. u. egy ilyen szabadalmazott 260 kg. súlyú
harang hangja egy más regibb szerkezetű 460
kg. harang hangjával egyenlő.

A legújabb ingó rendszerű for-
gatható vasharang felszerelést, melyek,
a tornyot nem rázkódtatják, járásuk oly könny-
nyed, hogy egy gyermek is több harangot
huzhat egyszerre.

Regi harangoknak ilyen forgatható könnyen huz-
ható vasszerelésre való átalakítását, — repedt haran-
goknak ujravaló ontését vagy csekély felülízetes
mellett való becserelését.

Tűzmentes és szilárd vasharang-állványokat.

Több évi szavatolás. Kedvező fizetési feltételek.

Képes árlapot és költségvetést díjmentesen küld.

FLEISCHER JÁNOS

(Keresztény katolikus cég)

egyházi ruha és reverenda-szabó
PÉCS, Ferenciek-u. 9.

Évek hosszú gyakorlata képesít a legjobb
szabású, minőségű és finoman kidolgozott reve-
rendák és címádák, papi civil öltönyök
előállítására.

Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. **Mindennemű egy-
házi ruhák:** casulák, pluvialék, velumok, bal-
dachinumok, minisztráns ruhák, zászlók, lobogók,
karingek, álbák, kehelyruhák stb. készítettnek.

Nem kell sem Budapestre, sem Bécsbe menni.
Üzletem **versenyképes** minden pesti vagy bécsi
céggel úgy **szabászat, mint ár és minőség**
tekintetében. Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól
eszközöltetnek.

! Költségvetés, árjegyzék ingyen. — !
— Személyesen is megjelenek —